

Estiu 2014

L'UKIP o el fracàs de l'establishment britànic

Laura Pous Trull

Periodista

Corresponsal de l'ACN i RAC1 al Regne Unit

@laurapous

No tenen ni representants a la Cambra dels Comuns de Westminster, però els euròfobs del Partit per la Independència del Regne Unit (UKIP, en les sigles en anglès) van fer història a les passades eleccions europees, aconseguint 24 escons i convertint-se en la força més votada al país amb 4,3 milions de vots. Es miri per on es miri, un ridícul monumental pels dos grans partits tradicionals, els laboristes d'Ed Miliband i els conservadors del primer ministre David Cameron, i quasi una sentència de mort pels liberal demòcrates de Nick Clegg, desterrats de l'espectre polític i humiliats amb només 1 escó al Parlament Europeu -fins i tot menys que els Verds o els nacionalistes escocesos.

El líder de l'UKIP, Nigel Farage, ja ho va prometre durant la campanya electoral: "Provocarem un terratrèmol a la política britànica". I va complir. El sacseig, però, serà de conseqüències encara imprevisibles. Per primera vegada, una formació populista que advoca obertament per treure el Regne Unit de la Unió Europea i reduir dràsticament la immigració ha guanyat una elecció d'abast nacional. Però, com s'ha convertit el partit que lidera Nigel Farage, fins ara gairebé irrelevant en la política britànica i sovint menystingut pels grans partits i el mitjà de comunicació, en una de les principals amenaces electorals de tot "l'establishment" britànic?

Els nostàlgics de Thatcher

En general s'assumeix que l'UKIP roba votants al partit conservador de Cameron, 'tories' desencantats que volen més mà dura contra la Unió Europea, nostàlgics del Thatcherisme que tampoc toleren les noves onades d'immigració però que, de fet, no l'experimenten de prop. I és cert, tradicionalment el partit ha erosionat el suport electoral dels conservadors.

L'UKIP va néixer el 1993 com una formació bàsicament anti-UE, de tall conservador i discurs populista. Una anècdota, un partit residual amb un sostre infranquejable que molts creien que difícilment assoliria xifres de dos dígitos en unes eleccions. Però ho està fent. L'editor d'Opinió del diari 'The Times' i 'tory' declarat, Tim Montgomerie, assegurava en un article recent que votaria el partit de Cameron però que es plantejava fins a quin punt no seria interessant "enviar un missatge" al primer ministre amb "un gran resultat" dels de Farage. En altres paraules, molts conservadors convençuts troben poc creïble i fins i tot incòmode l'UKIP (amb membres obertament xenòfobs i homòfobs) però el veuen com un vot protesta, un 'toc d'atenció útil' per forçar Cameron a accelerar un hipotètic procés de retirada de la Unió Europea. Montgomerie potser no els va votar, però d'altres sí. La dreta, especialment l'euroescèptica, està dividida i tot i

que en unes eleccions generals difícilment superaria Cameron, Farage ja s'ha autoproclamat un "actor seriós" dins de l'espectre polític.

En qualsevol cas, Matthew Goodwin i Robert Ford, dos dels experts més destacats al Regne Unit sobre l'UKIP i que recentment han publicat 'Revolt on the Right', argumenten que bona part del vot a Farage no és necessàriament conservador: també prové de classes obreres que s'han quedat orfes políticament i que ja no se senten representades pel partit laborista.

Els 'left-behind'

Sota el lideratge de Nigel Farage l'estratègia del partit ha evolucionat, i s'ha consolidat una narrativa al voltant de tres eixos que ressona molt més entre l'electorat britànic del que molts sospitaven: NO a la immigració, NO a l'elit de Westminster i NO a Brussel·les. Un anti-tot que ja l'ha fet guanyar les europees i ha enganxat tard i amb el pas canviat els partits tradicionals. L'esquerra tradicionalment assumia, recorden Goodwin i Ford, que erosionar el suport pels conservadors els acabaria beneficiant. Però com apunten aquests dos experts "a llarg termini l'UKIP afectarà més als laboristes".

Amb Tony Blair i el seu 'New Labour', la formació va atraure el votant cosmopolita, més centrat en els drets civils que en els socials, més al centre que a l'esquerra. Va ser un èxit, almenys aleshores. Però pel camí la formació –ara en plena crisi existencial- va perdre encant per una part de l'electorat que Goodwin i Ford anomenen els 'left behind' (els oblidats) i que havia format, durant dècades, el seu gruix principal de votants. "Són votants que cobren salaris baixos, se senten amenaçats per com la seva comunitat i el país està canviant, i estan furiosos amb uns polítics de l'establishment que sembla que no els entenen o ni tan sols es preocupen per ells", segons aquests experts.

L'UKIP ha sabut explorar aquestes divisions a l'esquerra i ja hi ha qui el considera el partit amb la major base de votants d'arrel treballadora des del laborisme de Michael Foot, el 1983. En plena crisi econòmica i d'identitats, l'extrema dreta atrau el votant tradicional d'esquerra, en un gir rocambolesc que, de fet, també té paral·lelismes a França, on Marine Le Pen aconsegueix amplis suports entre la classe obrera. El més curiós de tot plegat, però, és que l'UKIP no és ni tan sols un partit proteccionista a nivell econòmic, sinó de caire neoliberal, que s'ha sabut posar a la butxaca votants que, estrictament, haurien de caure en territori laborista.

"Homes grans, blancs, amb poca qualificació i amb unes perspectives econòmiques nefastes". Així els descriu Goodwin en una entrevista recent que li vam fer a l'ACN. És gent que se sent marginada pels partits tradicionals, que viu en ciutats industrials o barris humils especialment colpejats per la crisi, sovint lluny de l'ambient cosmopolita i universitari de Londres. La tesi de Goodwin i Ford és que aquests grups socials troben en l'UKIP una alternativa, un partit anti-tot que els parla obertament dels que consideren que són els seus problemes.

El fracàs dels grans partits britànics a l'hora de llegir què hi ha al darrere del vot a l'UKIP és simptomàtic d'una crisi política a gran escala que afecta no només el Regne Unit, sinó també

altres països colpejats pels extremismes com França. El pronòstic és incert. Sembla que Le Pen i Farage han arribat dalt per quedar-se, i només si les grans forces tradicionals se'ls prenen seriosament i analitzen perquè els seus votants els abandonen podran combatre'n el creixement amb eficiència. La dreta ha de reorientar la seva estratègia. Però sobretot l'esquerra. Porta massa temps perduda sense rumb.

